

berichtgeving over de activiteiten binnen de katholieke groep verdient nadere aandacht. In dit verband gaat het er niet alleen om of en in hoeverre het Vaticaan zich bemoeide met de Nederlandse politiek; ook de beschrijvende rapportage kan allerlei interessante inside-informatie bevatten. Zo leverde een kleine steekproef berichten op over de verhoudingen binnen de rechtse Coalitie, de dienstplicht-kwestie en (zeer kritisch) de politieke activiteiten van de Haarlemse bisschop Bottenmanne (1893).

Het systeem van dossiervorming leidt vaak tot een opeenhoping van stukken uit meerdere jaren over een bepaald onderwerp in één jaarfascikel. Dat is bijvoorbeeld het geval met het politieke dossier over de jaren 1888-1891, dat in zijn geheel berust in ASV Segr. di Stato, anno 1891, fasc. 2 (ff. 178-318).

Vaak zal het nodig zijn andere rubrieken dan nr. 256 te raadplegen, wanneer het gaat om zaken die niet strikt tot Nederland beperkt blijven. De inventaris biedt daarvoor enig, maar niet voldoende houvast; maar omdat voor deze periode de rapportage de kern van het archiefmateriaal uitmaakt is het gemakkelijker geworden de stukken via de contemporaine ingangen (de agenda's of 'protocolli' en de klappers of 'rubricelle') op te sporen⁶. Zo komt men ook terecht bij rubrieken als 'Audiënties' (nr. 229), die na 1870 van stijgend belang blijken te zijn.

8

Tenslotte ontbreekt ongetwijfeld ook voor deze periode een deel van het materiaal in het archief van de Staatssecretarie, omdat het terechtgekomen is in het archief van de congregatie voor buitengewone kerkelijke aangelegenheden (zie beneden). In welke mate dat het geval is kon ik door tijdsgebrek niet vaststellen.

Het archief van de Haagse nuntiatuur vormt het complement van de hierboven aangeduide stukken. Hieraan zijn voor de jaren 1879-1899 zeven portefeuilles toegevoegd⁷.

Het fonds *Spogli* (nagelaten papieren) bevat slechts materiaal van één der genoemde pauselijke diplomaten, Lorenzelli. Deze stukken zijn echter niet toegankelijk.

6. Zie *D.N.K.* nr. 2, 42-43.

7. Vgl. mijn artikel 'Het archief van de Haagse nuntiatuur, 1802-1879', *Jaarboek van het Katholiek Documentatie Centrum* 1977, 119-153. De daar vermelde 57 inventarisnummers zijn naderhand in het Vatikaans archief verdeeld over 22 portefeuilles. Toegevoegd zijn nu de portefeuilles 23-29.